

Služba v Osvienčime

Oskar Gröning si pomerne rýchlo zvykol na pracovné podmienky, ktoré v Osvienčime panovali. So zaobchádzaním esesákov s väzňami síce nesúhlasil automaticky, ale vnímal to ako nevyhnutnosť.

Drvivú väčšinu pracovnej doby strávil za svojím písacím stolom, kde rátať zhabané devízy, ktoré mu esesáci nosili, a ich hodnoty zapisoval do účtovných záznamov. Hodnoty cudzích mien prerátaval na ríšske marky. S touto prácou už mal skúsenosti, lebo ju niekoľko mesiacov vykonával v sporiteľni. Rýchlo pochopil, že ani jednému z väzňov, od ktorých peniaze pochádzali, ich už nikdy nevrátia. Peniaze, ktoré spravoval, prechádzali do vlastníctva Nemeckej ríše. Tak mu to povedali nadriadení a tak to zakrátko vnímal aj on sám. Veril, že nadriadení majú pravdu, lebo Židia a ostatní väzni v Osvienčime už peniaze nebudú potrebovať. Načo? Buď už boli mŕtvi, alebo mali čoskoro zomrieť.

Oskar Gröning sa často nestačil čudovať, koľko rozličných cudzích mien mu pristávalo na písacom stole. Americké doláre, francúzske franky, anglické libry, talianske líry, holandské guldeny, poľské zloté, grécke drachmy, české koruny, dokonca aj mexické pesos. Bankovky ukladal do zväzkov, mince roloval do valčekov z hrubého papiera a všetko spolu pekne zatváral do trezora v kúte.

Po prvých týždňoch ho vedenie tábora poverilo novou úlohou. Keď prichádzali nové transporty s väzňami, musel ísť

vykonávať službu na rampe v Osvienčime-Brezinke. Jeho úloha nespočívala v selekcii prichádzajúcich ľudí, nemal rozhodovať o tom, kto ešte bude pracovať a koho hneď v ten deň pošle na smrť. Túto úlohu preberali lekári.

Oskar Gröning mal pocit, že ľudia, ktorých vlaky privádzajú do tábora, nemajú ani potuchy, čo ich čaká. Z dlhej cesty boli vyčerpaní a triasli sa od strachu, lebo ich obklopovali esesáci s puškami a so psami. Pod takým dozorom nikto nemohol ani len pomyslieť na útek. Dozorcovia by istotne použili strelné zbrane alebo by na väzňov poštvali psy. Kam by však tí ľudia vôbec mohli ujsť? Nikde nebolo vidno únikovú cestu.

Oskar bol rád, že sa počas selekcií smel držať v úzadí. Jednoducho len stál na mieste a mlčky sa prizeral. Videl, ako esesáci

Príchod transportu do Osvienčimu-Brezinky. K dobytčiemu vagónu dozorcovia nepristavili nijaký rebrík, preto museli mladí a silní pomáhať starým a chorým s vystupovaním.

drsrne berú deti rodičom, ako rozdeľujú manželské páry, ako trahajú celé rodiny. Zo svojho miesta na rampe počúval nahnevane výkriky rodičov a žalostný plač detí.

Nie, selekcie na starosti nemal. Tá úloha pripadala pánom v bielych plášťoch, ktorí jediným pohybom prsta rozhodovali o živote a smrti.

Väzni sa museli zoradiť do päťc a kápiovia spolu s ozbrojenými esesákmi ich postupne odvádzali do tábora.

Pohľad na to, čo zostalo ležať na rampe, Oskarovi Gröninovi pripomínal námestie počas jarmoku. Bol to jeden obrovský chaos. Vedľa hory rozmanitej batožiny sa na zemi váľali všakovaké odpadky.

Všetko sa muselo rýchlo odpratať, kým dorazí ďalší transport. Bolo to dôležité, lebo novoprišelci nesmeli vidieť, že väzni, ktorí prišli pred nimi, museli nechať svoju batožinu na rampe. Všade

Osobný majetok, ktorý si Židia priniesli z domova, zbierali v jednom kúte na rampe.

musel panovať poriadok a čistota. Na to sa v Osvienčime kládol veľký dôraz.

Oskar Gröning bol počas služby na rampe zodpovedný za stráženie batožiny. Nikto, ani esesáci, ani kápiovia, sa na nej nesmeli obohacovať.

Kufre, tašky, ruksaky, skrátka všetka batožina, ktorú si väzni priniesli z domova, sa odvážala do vyhradenej oblasti tábora so skladmi, ktorú väzni prezývali Kanada. Volali ju tak preto, lebo Kanada bola symbolom hojnosti, krajina ich snov, kde túžili v pokoji žiť. Väzni si ju stotožňovali so slobodou.

Bohatstvom sa vyznačovali aj kasárne v osvienčimskej Kanade. Tu našli esesáci všetko, čo potrebovali. Všetko, čo si so sebou priniesli väzni z domova pre život v novej krajine, ktorú im nasľubovali, keď po nich prišli. V novom živote sa totiž nechceli ničoho vzdať. Lenže krajina, ktorú im sľubovali, nebola Kanada.

Bol to jej pravý opak. Smrteľná pasca. V osvienčimskej Kanade by ste boli našli dámske, pánske a detské oblečenie, spodnú bielizeň, topánky, pančuchy, všetko v rozličných veľkostiach, posteľnú bielizeň, prikrývky, vreckovky, koberce, fotoalbumy, hračky, hrnce, panvice, kefy na vlasy, okuliare, hotovosť, zlato, šperky, lieky, ktorými by sa dala vybaviť celá lekáreň, ako aj rozličné lekárske pomôcky a nástroje. Dokonca by ste tu boli našli aj protézy od výmyslu sveta.

Vybraní väzni mali za úlohu všetky tieto predmety roztriediť. Hotovosť, ktorá buď ležala na dne kufrov, alebo bola pozašovaná do podšívok zimníkov, šiat a oblekov, museli hádzať do drevenej truhly vyrobenej špeciálne na tento účel cez štrbinu vyrezanú na hornej strane. Truhla pripomínala kasičku v nadživotnej veľkosti. Všetka hotovosť sa odnášala do kancelárie Správy väzenského majetku, kde ju rátal Oskar Gröning a ďalší esesáci.

Niekoľkokrát ročne vozil tieto príjmy do Berlína, aby ich odovzdal Hlavnému hospodárskemu a správneému úradu SS. Frekvencia služobných ciest závisela od počtu prichádzajúcich transportov. Služobné cesty do Berlína vždy vnímal ako víťaznú zmenu.

Keď mal Oskar Gröning voľno, vybral sa krížom cez tábor k esesáckej jedálni, aby si vyzdvihol bohatú večeru. Vyhladovaných väzňov cestou nevidel alebo ich nechcel vidieť? Zvykol si na pohľad na tieto vycivené postavy, na ľudí, z ktorých zostávala už len koš a koža v priveľkom väzenskom oblečení? Cítil k nim súcit alebo to preňho jednoducho boli iba nepriatelia, ktorých musela jeho vlasť poraziť?

Nie. Videl ich, ale sám seba presviedčal: „Nemá to so mnou nič spoločné. Ja len pracujem v kancelárii, spravujem hotovosť a všetko ostatné sa ma netýka, lebo to nepatrí medzi moje povinnosti.“

Oskar Gröning často vysedával s esesáckymi priateľmi neskoro do noci v ubytovni. Hrali karty a chľastali vodku, rum či koňak. Očividne ani jeden z nich nemal škrupule viesť v tábore taký bujarý život, kým okolo nich dennodenne zomierali nevinní ľudia.

V noci spávali na mäkkých matracoch a zakrývali sa hrubými prešívanými prikrývkami v károvanom povlečení. Vedeli, že posteľná bielizeň pochádza od väzňov, ktorí si ju priniesli z domova.